

**Rahandusministri 15. juuli 2019. a
määruse nr 35 „Arvestusala eksperdi kutseeksami programm” muutmise määruse
elnõu seletuskiri**

1. Sissejuhatus

Rahandusministri 15. juuli 2019. a määruse nr 35 „Arvestusala eksperdi kutseeksami programm” muutmise määruse elnõus (edaspidi *määruse elnõu*) kehtestatakse kestlikkusarvestuse eriosa eksamineerimine. Lisaks ajakohastatakse programmis olevaid õigusaktide ja standardite viiteid ning nendega seotud liigendusi. Eksamiprogramm on muuhulgas aluseks elektroonilise eksami komplekteerimisele (täpsemalt selle liigendustele).

Kutseeksami programm on mõeldud abivahendiks:

- 1) audiitori kutse taotlejale kutseeksami eriosadeks ettevalmistumisel;
- 2) kutseeksami küsimuste või näidisvastuste koostamisel;
- 3) kutseeksami küsimuse ja ülesannete ajakohastamisel;
- 4) kutseeksamiks ettevalmistavate konspektide ja seminaride ettevalmistamisel.

Määruse elnõu kehtestatakse audiitortegevuse seaduse § 21 lõike 2 alusel.

Määruse elnõu koostasid Rahandusministeeriumi rahandusteabe poliitika osakonna jurist Kersti Rahlin (kersti.rahlin@fin.ee, 5885 1391) ja rahandusteabe poliitika osakonna nõunik Marika Taal (marika.taal@fin.ee, 5885 1432), juriidilist kvaliteeti kontrollis personali- ja õigusosakonna õigusloome valdkonna juht Virge Aasa (virge.aasa@fin.ee, tel 5885 1493). Eelnõu koostati koostöös Audiitorkoguga.

Määruse elnõu ei ole seotud ühegi teise menetluses oleva elnõuga ega Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga. Määruse elnõuga muudetakse rahandusministri 15. juuli 2019. a määruse nr 35 „Arvestusala eksperdi kutseeksami programm” redaktsiooni avaldamismärkega RT I, 11.02.2022, 18.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse muutmine

Eelnõu punktid 1–4

Arvestusala eksperdi kutseeksami programmi täiendatakse kahe lisaga, so lisadega 14 ja 15. Samuti kehtestatakse määruse lisad 1, 5 ja 6 uues sõnastuses.

Lisa 1 sätestab arvestusala eksperdi kutseeksami struktuuri ning seda täiendatakse uue alamosaga „kestlikkusarvestuse eriosa“, mille peab sooritama eksaminand, kes taotleb kestlikkusvandeaudiitori kutset. Kutseeksami kestlikkusarvestuse eriosa sooritamiseiga kontrollitakse, kas eksaminandil on vajalikul tasemel teoreetilised teadmised valdkondades, mis on olulised kestlikkusaruande kontrollimiseks ning kas ta on suuteline neid teadmisi praktikas rakendada. Kestlikkusarvestus on arvestusvaldkond, mis keskendub organisatsiooni tegevuse majanduslike, keskkonnaalaste ja sotsiaalsete mõjude tuvastamisele, mõõtmisele, analüüsimisele ja aruandlusele.

Lisas 5 nimetatakse arvestusala õiguse alamosa ümber raamatupidamise alamosaks. Alamosa nimetuse muutmine on vajalik eristamiseks arvestusala kahe erineva valdkonna, so finants- ja kestlikkusvaldkonnna õigusvaldkondasid. Mõlema valdkonna õigusaktide ühte eriosasse panemine ei ole põhjendatud, kuna tegu on niivõrd spetsiifiliste teadmistega, mis ei ole vajalikud mõlemale vandeaudiitorile nende tövõtude tegemiseks. Kestlikkusvandeaudiitor peab tövõtude tegemiseks tundma keskkonda reguleerivaid õigusakte ning finantsvandeaudiitor rahalisi tehinguid ja majandustulemusi, sealhulgas maksuõigust reguleerivaid õigusakte.

Lisas 6 muudetakse kutselise arvestuseksperdi eetikakoodeksit (Eesti) (sh sõltumatuse standardit), rahvusvahelise kvaliteedijuhtimise standardit (Eesti) 1 (täiendatud), rahvusvaheline kvaliteedijuhtimise standardit (Eesti) 2 (täiendatud), rahvusvahelise kindlustandvate tövõtude standardit (Eesti) 3000), samuti IAASB rakendusjuhiseid ISAE 3000 kestlikkuse või muu laiendatud aruandluse tövõtudele.

Lisas 14 sätestatakse arvestusala eksperdi kutseeksami programmi uue osana Euroopa kestlikkusaruandluse standardite alamosa, mis hõlmab Euroopa kestlikkusaruandluse standardeid, Euroopa Liidu kestlikku rahastamise taksonoomiat, standardilooja EFRAG-i juhendmaterjale ning raamatupidamise seadusest tulenevaid nõudeid kestlikkusaruande koostamisel.

Lisas 15 sätestatakse arvestusala eksperdi kutseeksami programmi uue osana kestlikkusarvestuse õiguse alamosa, mis hõlmab keskkonna, sotsiaal- ja ühinguvalitsemise valdkondi reguleerivaid õigusakte. Need õigusaktid hõlmavad nii siseriiklikke õigusakte kui Euroopa Liidu otsekohalduvaid määrusi, mille tundmine on vajalik kestlikkusaruande audiitorkontrolli läbiviimiseks. Sotsiaal- ja ühinguvalitsemise valdkonda reguleerivad õigusaktid kohalduvad kõikidele ettevõtetele. Keskkonnavalastest õigusaktidest osad kohalduvad kõikidele ettevõtetele (näiteks keskkonnavastutuse seadus, jäätmeseadus) ning osad on sektoripõhised. Sektoripõhised õigusaktid puudutavad vaid konkreetsetes sektoris tegutsevaid ettevõtteid (näiteks metsaseadus või maapõue seadus). Kuna kestlikkusaruanne hõlmab endas ettevõtte kogu väärtusahelat, siis sektoripõhiste õigusaktide tundmise vajadus on laiem. Metsaseaduse mõistmine võib olla vajalik kui audiitor kontrollib näiteks puitmajade tootja kestlikkusaruannet, kuna see aitab mõista seda valdkonda, sealhulgas seda, kust tuleb toormaterjal jms.

Kutseeksami programmis on sätestatud kutseeksamiga hõlmatavate valdkondade ja teemade seotus kutseeksami jagudega ning valdkondade ja teemade üksikasjalik liigendus. Eelnõus on tähistatud allikate asjakohasust tähtedega „A“, „B“ või „C“ (tabel 1) ning allikad on liigendatud põhi- ja lisasäteteks (tabel 2).

Tabel 1. Kutseeksami programmis sätestatud allikate asjakohasus

Allika asjakohasus	Kirjeldus
A	Standardit kasutatakse kutsetegevuses sagedasti, mistõttu on nõutav kõikehõlmav standardi tundmine ja oskus standardi nõudeid rakendada.
B	Standardit kasutatakse aeg-ajalt kutsetegevuses, mistõttu on nõutavad teoreetilised teadmised standardi sisust.
C	Standardit kasutatakse kutsetegevuses harva, mistõttu on nõutavad üldised kutsetegevuseks vajalikud teadmised standardist.

Tabel 2. Allikate liigendus

Liigendus	Kirjeldus
Põhisäte P	Vajalikud on üksikasjalikud ja laiapõhjalised teoreetilised teadmised teemast ning praktiline oskus ja vilumus teadmisi rakendada. Eeldatakse sellist töövõtete oskust ja vilumust, mis võimaldaks teadmisi kasutada järjepidevalt kutsetegevuses (kõikehõlmavad teadmised ja oskused).
Lisasäte L	Vajalikud on teoreetilised teadmised standardi põhimõistetest ja standardi sisu põhimõtetest. Teadmisi võib aeg-ajalt vaja minna erialases töös, mistõttu eeldatakse järelduste tegemise oskust ning üldist töövõtete oskust ja vilumust tasemel, mis võimaldaks teadmisi ja oskusi vajadusel kasutada kutsetegevuses.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2006/43/EL, mis käsitleb raamatupidamise aastaaruannete ja konsolideeritud aruannete kohustuslikku auditit ning millega muudetakse nõukogu direktiive 78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 84/253/EMÜ (ELT L 157, 09.06.2006, lk 87–107).

4. Määruse mõjud

Määruse rakendamisest eeldatavasti tulenevad mõjud on kaardistatud järgmiselt (HÕNTE § 46 lõige 1):

- 1) sotsiaalne, sealhulgas demograafiline mõju: puudub;
- 2) mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele: puudub;
- 3) mõju majandusele: piiratud positiivne mõju;
- 4) mõju elu- ja looduskeskkonnale: puudub;
- 5) mõju regionaalarengule: puudub;
- 6) mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele: puudub.

Arvestusala eksperdi kutseeksami programmis tehtavad muudatused on väheolulised ega evi olulisi ühiskonna üleseid mõjusid. Muudatused tulenevad kestlikkusvandeaudiitori kutse andmise vajadusest ja on suunatud kestlikkusaruandele audiitorkontrolli tegemiseks omandatud oskuste ja teadmiste kontrollimisele. Kestlikkusvandeaudiitori kutse saamiseks sooritatav eksam on esmane kontroll sellekohase kvalifikatsiooni olemasolu kohta ning eksamiprogramm sätestab ootused selle tasemele.

Määruse eelnõuga puudutatud sihtrühm on väike. Sihtrühma kuuluvad kestlikkusvandeaudiitori kutseeksami sooritajad, kes peavad eksamiks ettevalmistumisel lähtuma sellekohasest programmist. Samuti kuulub sihtrühma Audiitorkogu, kes viib läbi kestlikkusvandeaudiitori kutseeksami ja tagab, et eksamil esitatavad küsimused ja ülesanded on valdkondades ja teemades, mis on detailselt arvestusala eksperdi kutseeksami programmis välja toodud.

Eksaminand saab kestlikkusvandeaudiitori kutseeksami eriosaks ettevalmistamisel tugineda detailselt koostatud programmile. Programmi olemasolu annab kindluse, et eksamil küsitakse teemasid, milleks on olnud võimalus ette valmistada ning seetõttu on eksami positiivne sooritamine ootuspärane.

Kestlikkusaruande audiitorkontroll tagab ettevõtja koostatud kestlikkusaruande usaldusväärsuse ning see omakorda toetab majanduse korrapärasest toimimist. Seetõttu on määruse eelnõuga kehtestatavatel muudatustel majandusele eelduslikult ka piiratud positiivne mõju.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Eelnõu jõustumisel ei ole kaasnevaid tegevusi. Eelnõu jõustumisega seotud eeldatavad tulud puuduvad. Kestlikkusarvestuse eriosa kutseeksami vastuvõtmise eest makstav kutseeksamitasu ei ole Audiitorkogu tulu, vaid sellega kaetakse kutseeksami korraldamise ja vastuvõtmise kulud.

Eelnõu jõustumisega kaasnevad kulud Audiitorkogule ning nende kulude katmine määratletakse audiitortegevuse järelevalve nõukogu eelarves. Kuna Audiitorkogul on audiitortegevuse seadusest tulenev kohustus hoida kutseksam ajakohane, tuleb tal kestlikkusvandeaudiitori kutse lisandumisega luua juurde kestlikkuse valdkonna küsimusi ja ülesandeid. Nimetatud küsimused ja ülesanded peaksid eeldatavalt valmima 2026. aasta 1. jaanuariks. Kestlikkusvandeaudiitori kutseeksamiks asjakohaste küsimuste ja ülesannete loomine on aegavõttev tegevus ning sellekohase töö tellimuse maksumust on raske ennustada. Eeldatavalt võib kestlikkuse valdkonna küsimuste ja ülesannete koostamise töö kulu olla 10 000–50 000 eurot.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu saadetakse kooskõlastamiseks Audiitorkogule ning Justiits- ja Digiministeeriumile.